

parade te houden, wees hij af — ‘*he was*’, aldus de Japanse historicus Mitsoeo Nakamoera, ‘*a traditional samurai whose ethics are represented by the common Japanese proverbs which he himself often quoted. One such is: ‘The strong should never show arrogance before the weak.’*’¹

Toen op 10 maart het hoofdkwartier van het militair bestuur begon te functioneren (het werd gevestigd in het hoofdkantoor van de Bataafse Petroleum Maatschappij te Batavia), wijdde Imamoera de eerste bespreking aan de vraag wat het karakter diende te zijn van dat bestuur. Een aantal nogal jeugdige, fanatieke stafofficieren betoogde dat men beginnen moest met drastisch in te grijpen teneinde de bevolking te overtuigen van Japans onaantastbare macht — later zou de druk dan verminderd kunnen worden. Andere stafofficieren meenden dat men onder geen omstandigheden verder mocht gaan dan door Tokio was voorgeschreven. Dat laatste was ook Imamoera’s opinie. Drastische maatregelen, meende hij, waren allerminst noodzakelijk, integendeel: ‘*in his view*’, aldus Nakamoera, ‘*it was necessary to erase erroneous impressions concerning Japanese aggressiveness to show that the principle of hakko-ichiu (‘all worlds under one roof’) meant not aggression but ‘pan-familialism.’*’²

Eén grote familie dus, maar dan voorshands wèl met een duidelijke *pater familias*: Japan. Dat sloot aan bij de richtlijn dat ‘een voortijdig aanmoedigen van inheemse onafhankelijkheidsbewegingen’ vermeden moest worden.

★

De eerste toepassing van die richtlijn werd in Batavia een bittere teleurstelling voor de Indonesische nationalisten.

Bij de meesten hunner hadden, veronderstellen wij, het snelle instorten van de militaire weerstand op Java en de algemene capitulatie van het Knil, 8 maart, eerder vreugde dan deernis gewekt: vreugde omdat, nu het Nederlands regime ten val was gebracht, de weg open leek te liggen voor een eigen Indonesisch bewind, een eigen onafhankelijke regering. Trouwens, in de Japanse radiopropaganda was van de dag van Pearl Harbor af menigmaal beloofd dat Japan aan de Indonesische archipel het grote goed der onafhankelijkheid zou brengen: ‘*Nippon wenst*’,

¹ M. Nakamoera: *General Imamura and the early period of Japanese occupation* (z.j.), p. 24. ² A.v., p. 12.